

Kartta 1
" 7

Vuosien 1923-24 kaivaukset Finnsin kivikautisella asuinpaikalla
Espoon pitäjän Mankbyn kylässä.

Kertomukseen kuuluu 7 karttaa, 4 valokuvaa
(lev. 5176, 6084-6085, 6219-6220) sekä H M
luett. 8230:1-89 ja 8345:1-59. Entisiä löy-
töjä H M l. 7298, 7299:1-7, 7449:1-5, 7758:
4-5, 7875:6, 8028, 8206:18-19.

Asuinpaikka, jonka allekirjoittanut totesi kesällä 1917 ja
josta on lyhyt selostus SMYA XXXII:l, siv. 46 ja seur. (n:o 176),
on Helsingin Kirkkonummen valtamaantien eteläpuolella, Finnsin
entisestä majatalosta etelään ja kuuluu nykyään Espoon kartanon
tiluksiin. Se on maatuulilta hyvin suojattu, sijaiten etelä-rin-
teellä S-N-suuntaisessa notkelmassa, jonka itäpuolella on korkea
kallio ja länsipuolella matalampi mäki sekä pohjoisessa harjun
laki, jolla Finnsin kansanopisto sijaitsee (n. 31 m korkealla
yli meren pinnan). Etelään sen sijaan on näköala avoin Espoon
lahdelle yli rantaniityn. Asuinpaikan asema selviää ohellisista
valokuvista sekä topografikartasta (vrt. SMYA XXXII:l, taul. XVIII).
Maaperä paikalla on prof. W. Ramsayn mukaan harjusoraa. Mainitus-
sa notkelmassa on kaksi hiekkakuoppaa, ylempi iso hiekkakuoppa
ja alempi, nyt veden vallassa oleva pieni hiekkakuoppa. Molempia
kuoppia käytetään nykyään Espoon kartanon kaatopaikkoina. Kivikau-
den löydöt on tavattu osaksi kuoppien reunoilta, osaksi niiden
itä sivua myöten kulkevan kartanon vesijohdon kaivuumaasta.

Tutkittuani syksyllä 1923 Sperringsin alempaa asuinpaikkaa
suoritin, työn loputtua, samoja kaivausmiehiä hyväksi käyttäen,
myös koekaivauksia Finnsissä, saadakseni vähän lisäystä kivikautem-
me loppujakson vielä niukkaasti löytöaineistoon. Tällöin tavattu
Finnsin ylempi asutusvyöhyke (tyypillistä kampakeramiikkaa) saat-
toi työn jatkamisen toivottavaksi. Kun Esihistorialliselta osas-
tolta ei kuitenkaan seuraavana vuonna liiennyt tähän varoja,

sain prof. Tallgrenin houkutelluksi kustantamaan jatkotutkimuksia paikalla opetuskaivauksena arkeologisen oppituolin käyttövaroilla. Ne suoritettiin syys- ja lokakuun vaihteessa v. 1924.

Aikaisemmissa tutkimuksissani olin huomannut, että kulttuuri-jätteitä oli eniten havaittavissa ison hiekkakuopan ala- ja pikku hiekkakuopan yläreunassa. Näin ollen olisi ollut edullisinta keskittää tutkimukset molempien hiekkakuoppien väliselle kannakselle. Kun se kasvoi kuitenkin tiheää kuusimetsää, oli se jätettävä rauhaan ja ensimmäinen koekaivausalue avattiin pienemmän hiekkakuopan koillislaidalle.

Kaivausalue I v. 1923.

Tämä kaivausalue käsitti n. 28 neliometriä pikkuhietakuopan yläpään koillissivulla. Sen korkeus yli NN:n oli 19,62 - 18,62 m. Maa vietti paikalla jyrkänlaisesti etelää kohti. N. 10 - 20 cm vahvan ruokamulta- ja lyijyhietakerroksen alla oli ruskeaa paikoin harmahtavan likaista hiekkaa 20 - 25 cm, jonka jälkeen vaa-
lea pohjahieta alkoi.

Kaivausalueen koillislaidasta ruuduilta A - B;V - VI paljastui isohko kulttuurimaakuoppa, joka havaittiin selväksi »asuinkuopaksi»: 40 - 45 cm:n syvyydestä tuli likaisenruskean, normaalisti löytöjä harvaksen sisältäneen kulttuurikerroksen alta esiin puhdasta pohjahietaa vasten terävästi rajoittuva, 2,45 (SE - NW) m pitkä ja 2 m leveä neliskulmaisen pyöreä ala tummanharmaata, mullan väristä ja multamaista maata, sisältäen palaneita luumuruja, palanutta kivimurenää, iskoksia ym. Puolisen metrin syvään kaivettuna kuoppa muuttui kehän muotoiseksi: likainen maa loppui sen keskustassa, vaihtuen aivan puhtaaksi hienoksi hiedaksi, josta kehän piirteet erottuivat yhtä selvästi kuin ympäröivästä pohjamaasta (ks. karttaa 2). 80 cm:n syvyydessä kuopan mitat olivat 1,95 x 1,90 m, kehän leveys n. 35 - 60 cm ja sen keskessä olevan puhtaan hietäläiskän leveys n. metrin. Tällaisena kuoppa jatkui n. 95 cm syvään. Vaa-
lea hieta kuopan keskessä loppui n. puolen metrin laajana ympyränä jokseenkin metrin syvyydessä. Siitä jatkui likamaata taas kuopan koko leveydeltä n. 1,30 m syvään, jolloin kuopan pohja oli

saavutettu. N. 1.25 m syvässä huomattiin pientä kivisirua, joka ilmeisesti oli tahallaan ehkä kuopan pohjan kuivikkeeksi tuotua (ks. profiileja kartalla 2). Kuopan yläosasta, likamaasta, löydettiin 45 cm syvästä taltan kappale ym. (8230:3 - 5). Syvempää löytyi multamaisesta maasta kuopan reunoilta kvartsi-iskoksia ja joku kivilajisirpale, pieni käsihioin, saviastianpaloja (Kiukaisten keramiikkaa) ym. aina 95 cm syvään sekä palaneita luumu-
Kuopan pohjaan saakka (8230:6-7, 10-11, 22-25, 28-29). Luumuruja
muruja havaittiin runsaasti eräässä kohden kuopan pohjoissivulla ja saviastianpaloja mm. pienehkö kasa eräässä kohden kuopan luoteissivulla 95 sm syvässä. Mutta vaalea hiekka kuopan keskessä oli aivan löydötöntä. Sen sijaan oli, kuten jo sanottu, kuopan päällä, sitä peittävässä kulttuurikerroksessa aivan normaalisti hajalöytöjä (8230:8-9, 19-21, 26-27). Ilmeisesti on paikalla ollut kivikaudella asunnoksi tai säilytyspaikaksi (~~tai riiheksi?~~) kaivettu patamainen kuoppa, joka sittemmin on täyttynyt tuulen tuomalla puhtaalla hienolla hiedalla, mahdollisesti, päättäen sen päällä olevasta kulttuurikerroksesta (joka kenties on kuitenkin voinut nivelloitua siihen myöhemminkin), jo kivikaudella, asutuksen paikalla jatkuessa yhä sen jälkeen. Asuin^{Kuoppa}paikkaa on asumustyyppinä pidettävä vasarakirveskulttuurista periytyneenä (vrt. Alastaro, Kalamäki, Ailio Wohnplatzfunde II).

Muuten tulivat kaivausalueen I löydöt (8230:1-68) yleensä melkoisen heti lyijyhiekan alta, matalasta, 15 - 25 cm syvästä. Ne käsittävät, jo mainittujen asuin^{Kuoppa}kuoppalöytöjen lisäksi ^{Saviastianpaloja} (Kiukaisten keramiikkaa), kvartsi-iskoksia ja luumu-
kiveä, käsihioimen, jonka yhtä ^{kuoppa}sivua on ehkä käytetty kiven sahaamiseen, kiviaseen jäännöksen ym. Kvartsi-iskoksien joukossa on joitakin "huuhtoutuneita" (8230:15, 41, 56); ne voivat olla mäen ylempien asutusvyöhykkeiden ikäisiä ja niiden aikana veteen, rantahiekan kulutettaviksi joutuneita. Kivi-iskoksien joukossa näyttää muuan (8230:20) olevan aunukselaista viheriäliusketta. Luumuru-
jen joukossa on kalastusta todistavia kalannikamia.

Kaivausalue II v. 1923.

Pikkuhiekkakuopan luoteis-sivusta kohdasta b löydetyt saviastianpalat antoivat aiheen tämän kaivausalueen avaamiseen main. hiekkakuopan luoteispuolelle. Siinä kaivettiin vain 14 neliometriä. Korkeus yli NN:n oli 17.67 - 18.27 m, siis n. metrin alempi kuin alueen I. Kulttuurikerros oli samanlaista kuin kaivauksessa I, mutta huomattavasti heikomman väristä, löydöt (8230:70 - 82) myös samanlaatuisia, joskin niukempia. Ruudusta b:2 löytyi 20 cm syvästä vähän käytetty, pienehkö, gneisinen hioinkivi, hiottu puoli alaspäin. Se jätettiin Finnsin kansanopiston kokoelmiin.

Koekuopat ja muut löydöt v. 1923.

Koekuoppa a, kaivausalueesta I itäkaakkoon, korkeus 18,40 m, löydöt saviastianpaloja (8230:69).

Koepisto b, hiekkakuopan luoteissivulla, kaivausalueesta II itäkoilliseen, löydöt saviastianpaloja (8230:83). Tämän koepiston nojalla avattiin kaivausalue II.

Koekuoppa c, pikkuhiekkakuopan itäsivun alaosassa; korkeus 15.88 yli NN:n. Heikkoa kulttuurikerrosta. Löydöt kvartsi-iskoksia (8230:84); alimmat löydöt kuopan itäsivulta. Samoilta paikoin löydettiin v. 1917 alimmat saviastianpalat (7299:7). Nyt ei keramiikkaa tästä eikä kuopan reunaleikkauksesta tästä ylöspäin aina kaivausalueelle I saatu talteen ensinkään.

Koekuoppa d, pikkuhiekkakuopan luoteissivulla, vastapäätä edellistä; korkeus 15,51 m. Tuskin kulttuurikerrosta. Kaksi huuhtoutunutta kvartsi-iskosta, alimmat löydöt puheenalaisen hiekkakuopan länsisivulta ja yleensä koko Finnsin asuinpaikalta (8230:85).

Koekuoppa e, saman hiekkakuopan itäsivulla, koekuopan c alapuolella korkeus 15.27 m. Ei kulttuurikerrosta eikä löytöjä.

Koekuoppa f, edellisestä alaspäin. Korkeus 14,26 m, kielteisin tuloksin.

Finnsin asuinpaikan alarajaksi tuli näin ollen 15.50 m. Tässä oltiin kuitenkin ilmeisesti jo asuinpaikan aikaisen vesi-

rajan alapuolella, kvartsipalojen huuhtoutuneisuudesta päättäen.

Löytökohta x. Finnsin asuinpaikkaa kaivauksen jälkeen kar-
toitettaessa keksi kaivausmieheni Juho Viander ylemmän, ison
hiekkakuopan itäreunan keskivaiheilta saviastianpalan, tyypillistä
kampakeramiikkaa. Löytökohtaa, joka on merkitty kartalle x:llä,
tarkastettaessa löydettiin lisää saviastianmuruja, sekä kaavin
tyypillisen kampakeramiikan ohella säännöllisesti esiintyvää ve-
näläistä piitä, kvartsi-iskos ja, hieman ylempää, sädekiviliuske-
pala (8230:86-89). Korkeudeksi yli NN:n mitattiin 26.04 m.
Osoittautui siis, että Finnsissä, paitsi Kiukaisten kulttuurin
aikuista vyöhykettä, oli myös ylempi kampakeramien vyöhyke.

Kaivausalue I v. 1924.

Tutkimuksissa v. 1923 oli selvinnyt, että ylempänä Finnsin
mäellä oli myös kampakeramien asutusvyöhyke. Kun ison hiekk-
kuopan itäreunalla kohdan X alapuolellakin oli paikoin havaitta-
vissa kulttuurikerrosta, oli kaivausten avulla koetettava selvit-
tää, olisiko paikalla myös tyypillistä kampakeramiikkaa nuorempia
kampakeramisia asutusvyöhykkeitä, ennenkuin Kiukaisten kulttuurin
asutusalue alkoi. Tätä varten jatkettiin paikalla tutkimuksia
syksyllä 1924, prof. Tallgrenin ystävällisesti käytettäviksi
asettamilla Yliopiston varoilla, kuten jo mainittiin.

Kaivausalue I paalutettiin ison hiekkakuopan itäisivulle
edellämämainitun tyypillisen kampakeramiikan löytöpaikan x kohdalle,
etelään viettävälle rinteelle, jossa maaperä oli harjusoraa,
alueen yläpäässä hyvin kivistä. Kaikkiaan kaivettiin tässä 25
neliömetriä. Korkeus yli NN:n oli 25.82 - 26.60 m. Vesijohto-
ojan takia jätettiin n. 2 m:n levyinen alue kaivauksen keskel-
lä tutkimatta. Sekä kulttuurikerros että löytösato oli ylen
niukkaa. Parisen saviastianpalaa, ainakin toinen tyypillistä
kampakeramiikkaa, kaksi kvartsi-iskosta sekä piinsiru, siinä koko
esineaalit (8345:1-4). Ilmeisesti oli tässä kysymys asuinpaikan
reunasta. Ison hiekkakuopan kohdilla on tämä löytövyöhyke voinut
olla huomattavasti rikkaampaa.

Ruudusta H:3-4 tuli esiin vähäinen nokipesä, jonka sivulla oli pari kiveä. Toinen, huomattavampi nokipesä tai nokikuoppa, ehkä tulensäilytyskuoppa, oli 50 - 80 cm syvässä ruuduissa I:7-8. Siitä oli hajonnut hieman nokea ruutuihin H:7 ja K:7.

Kaivausalue II v. 1924.

Tyypillisen kampakeramiikan löytökohdasta x n. 16 m alaspäin havaittiin kartalle w:llä merkityllä kohden, 25.15 m korkealla, ison hiekkakuopan itäreunalla tyypillistä kulttuurikerrosta, josta löytyi kymmenisen kvartsi-iskosta, pari piinsirua, 15 huokoista saviastianmuraa, jotka koristejätteistä päättäen arvioin ns. Uskelan keramiikaksi, ja palaneita luumuruja (8345:5-6). Tästä n. 4 m itäänpäin, 10 m jokseenkin etelään kaivausalueelta I, avattiin kaivausalue II, korkeus 24.95 - 25.34 m, 12 neliometriä. Nähtävästi oli tässäkin tultu jo varsinaisen asutusalueen itäpuolelle, sillä löytöjä ei saatu kuin yksi kvartsi-iskos (8345:7). Minkäänlaisia asumusten jätteitä tai kulttuurimaakuoppia ei esiintynyt.

Kaivausalue III v. 1924.

Löytökohdasta w runsaasti 16 m alaspäin oli ison hiekkakuopan reunassa jälleen kulttuurikerrosta, kartalle y:llä merkityllä kohden. ^(korkeus 23.75 m) Siitä löydettiin kvartsi-iskos, palanutta luuta ja parisenkymmentä saviastianmuraa, jotka ornamenteistaan päättäen kuuluvat samaan ryhmään Maarian Sipilänhaasta ja Kokemäen Häyhtiöstä tunnetun keramiikan kanssa (8345:8-9). Tästä n. 5 m alaspäin löydettiin, niinkään saman hiekkakuopan reunasta, kartalle z:lla merkityltä kohden - korkeus 23,45 m - laadultaan samanlaisia saviastianmuruja (8345:10). Näiden kohdille, hiekkakuopan itäpuolelle, avattiin kaivausalue III, korkeus 23.39 - 23.95 m yli NN:n; se oli edelleen etelään viettävää rinnettä ja maaperältään harjua. Kaikkiaan kaivettiin tässä 34 neliometriä. Vesijohdon kohta jätettiin tutkimatta alueen keskelle. Tällä alueella oli kauttaaltaan heikkoa, luumuruja ja kvartsi-iskoksia sisältävää kulttuurikerrosta, joka paikoin ulottui yli 0.5 m syvään. Pintamaa oli, varsinkin tässä hiekkakuoppaan johtavan ajotien kohdalla,

hyvin kovaksi painunutta, sisältäen tiilipaloja ym., mikä osoitti paikalle ajetun muualta maata tien kovikkeeksi. Joku pieni likatai nokimaatäplä merkittiin kartalle. Ruudussa F:37 kulttuurimaa oli tavallista väkevämmän väristä ja pehmeämpää, ulottuen selväpiirteisen ruskeana 45 cm syvään sekä sisältäen palaneita luumuruja pohjaa myöten (8345:15). Löytöinä saatiin talteen kokonaista 182 kvartsi-iskosta, lisäksi pii-iskos, 5 kivilaji-iskosta ja 4 saviastianpalaa sekä luumuruja ja hiiliä (8345:11-22). Saviastianpalat, jotka ovat tyypiltään omalaatuisia ja kampakeramiikan rappeutumisilmiöihin luettavia (8345:17), tulivat esiin ruudusta F:39, 16 - 17 cm syvästä, ohuesta, ruskeasta, kovaksi painuneesta kulttuurikerroksesta, melkein sementinkovaksi tien kohdalla puristuneen pintamaan alta. Ilmeisesti on varsinainen asutusalue tälläkin vyöhykkeellä ollut lännempänä.

Muita huomioita ja löytöjä.

Ison hiekkakuopan reuna oli löytökohtien x ja w välillä aivan löydötöntä. Reunaleikkauksessa näkyi siinä paksua savikerrosta hyvin lähellä pintaa. Sama kerros tuli vastaan kaivausalueen II pohjalta. Kohdassa w, missä oli vahvanlainen kulttuurikerros, oli sensijaan hiekkaa yhtäjaksoisesti syvälle. Ilmeisesti on aluetta, jossa savikerrosta esiintyy matalalla, kartettu sen kosteuden vuoksi.

Kaivausalueet I - III olivat kaikki hyvin niukkalöytöisiä ja heikkoa kulttuurikerrosta. Varsinainen asutusalue on ehkä sijainnut, kuten edellä on viitattu, hieman lännempänä, ison hiekkakuopan kohdilla, mistä se on hiekanotossa hävitetty. Kohdissa w ja y-z säilynyt kulttuurikerros viittasi tähän. Mutta sekä on mahdollista, että paikalla, joka asutuksensa aikana oli merituulille avoimella rannalla, on asuttu vain tilapäisesti ja lyhytaikaisesti. Kampakeramisella ajalla ja vielä myöhemminkin, aina 21 m:n meren rannan aikoihin asti, paikka oli saarella ja aivan ulkosaariston liepeillä (ks. karttaa taul. XVIII:n:o 176, SMYA XXXII:1).

Ison hiekkakuopan alareunasta otettiin kaivauksien aikana tal-

teen joku saviastianmuru, jonka tyyppiä ei tarkemmin voitu määrätä, sekä kvartsi-iskoksia ja luumuruja (8345;23-24).

Kaivausalue IV v. 1924.

Lopuksi kaivettiin pikkuhiekkakuopan luoteispuolelta, välittömästi edellisen vuoden kaivausalueen II pohjoispuolelta 18 neliometriä. Korkeus yli NN:n 18.25 - 18.50 m. Ruokamulta- ja lyijyhietakerros olivat tässä yhteensä n. 20 cm vahvat, sitten oli linjoilla c-d kaivausalueen itä- ja keskiosissa ruskeahkoa kulttuurikerrosta 20 cm ~~syvässä~~. Linjalla b kulttuurikerros oli jo huomattavasti ohuempaa, väriltään vaaleankeltaista. Alueen länsiosassa, linjoilla 4-5, tuli vastaan 15 - 25 cm syvästä luontaista sorakivikkoa, joka maan vieton mukaan painui syvemmälle pinnasta. Sen päältä löytyi vähän luumuruja, kvartsia ja käsihioimen puolikaskin (8345-34). Kulttuurimaa, joka alkoi vahveta linjoilta 6 ja 7 alkaen itäänpäin, oli ehkä väkevintä ruudussa c:9, josta huomioitiin paalunreikämäinen, n. 25 cm laaja runsaasti luumuruja, mm. kalastusta todistavia kalanluita, sisältävä kulttuurimaakuoppa (vrt. luett. 8345;46). Ruudusta c:8 kartalle merkityt kivet olivat varmaankin luontaisissa asemissaan.

Löydöt olivat niukanlaisia, joskin runsaampia kuin kaivauksista I - III: hioinkiven kappale ja pari käsihioimen katkelmaa, 1 pii-, pari kivilaji- ja vajaat sata kvartsi-iskosta, n. 125 saviastianpalaa (Kiukaisten keramiikkaa), verraten paljon palaneita luumuruja sekä hiiltä (8345;25-55).

Koekaivaus g.

Saman pikkuhiekkakuopan pohjoiskärjessä oli pieni kieleke, jonka tohtorinna Martha Meinander, maisteri Tyyni Vahter ja ylioppilas neiti Inkala tarkastivat lastoilla, löytäen pikkutaltan, liuskepalan, 4 kvartsi-iskosta, n. 50 saviastianmuruja sekä luumuruja ja hiiltä (8345;56-59).

Korkeusmittaus.

Vaakituksen Finnsin asuinpaikalle suoritin sunnuntaina syyskuun 16. päivänä 1923, apulaisenani tullivirkamies Eino Tamelander.

Kun Köklaksin asemalta kappaleen matkaa Bobäckiin päin sijainnut tarkkavaakituksen kiintopiste n:o 2184 oli hävinnyt, otettiin lähtökohdaksi rataiskon korkeus Mankån yli johtavan rautatiensillan itäpäässä. Tämän korkeus oli rautatien asianomaiselta piiri-insinööriltä Reimanilta saamani tiedon mukaan Helsingin Karjaan radan profiilissa 5.56 m, mutta kulki tämän profiilin korkeusmittaus 66 cm:iä tarkkavaakitusta ylempänä. Tarkkavaakituksen mukaan oli siis lähtökohtamme korkeus 4.90 m yli NN;n. Aikaisemmin olin Finnsin ja sitä lähellä sijaitsevien löytöpaikkojen vaakitusten lähtökohtana käyttänyt Finnsin asuinpaikan alapuolella, rantaniityn reunassa sijaitsevan, v. 1917 valmistuneen Espoon kartanon pumppuhuoneen lounaisnurkan kivijalan päällystä. Sen korkeudeksi saatiin nyt 6.76 yli NN;n. Hjärtbackan hiekkakuopan raiteen korkeudeksi Helsingin — Kirkkonummen — Turun maantien kohdalla saatiin 10.17; tämän hiekkaraiteen ratakonttorissa säilytetyn profiilin korkeusmitat on saamani tiedon mukaan samoin myös vähennettävä 66 cm:llä, haluttaessa muuttaa ne mitoiksi yli tarkkavaakituksen NN;n. Mainittu pumppuhuoneen kivijalan mittaus oli sittemmin sekä 1923 että 1924 lähtökohtana Finnsissä suoritetuille vaakituksille. Finnsin mäen korkeudeksi maantiellä kansanopiston edustalla mitattiin 30.74 m.

Yleistä.

Finnsin mäellä on siis asuttu kivikaudella tyypillisen kampakeraamiikan ajoista kivikauden loppuun saakka. Vasarakirveskulttuurin aika ei kuitenkaan ole toistaiseksi löydöissä edustettuna; sen aikainen vyöhyke sijoittuisi jonnekin kaivausalueen III v. 1924 ja kaivausalueen I v. 1923 välille. Kun oli selvinnyt, että asuinpaikalla on useampia eri-ikäisiä asutusvyöhykkeitä, osoittautui SMYA XXXII:1, siv. 46-47 ja 145 tekemäni johtopäätös Kiukaisten keramiikan ja Uskela-keramiikan yhdenikäisyydestä paikkansapitämättömäksi. Jälkimmäinen on edellistä hyvän joukon vanhempaa.— Asuinpaikka voidaan jakaa IV eri vyöhykkeeseen:

Finns I, tyypillistä kampakeraamiikkaa, löytökohta x ja kaivausalue I v. 1924. Korkeus n. 26.60 - 25.75.

Finns II, Uskela-keramiikkaa, löytökohta w (ja kaivaus II v. 1924). *Korkeus n. 25 m ja väheni yläseen.*

Finns III, Maarian Sipilänha'an ja Kokemäen Häyhtiön keramiikkaa; löytökohdat y ja z sekä kaivausalue III v. 1924. Korkeus n. 24 - 23,25 m.

Finns IV, Kiukaisten keramiikkaa kivikauden lopulta, kaivaukset I ja II v. 1923 sekä IV v. 1924, koekuopat tai löytökohdat a-d ja g. Korkeus 19.75 - 15.50 yli NN:n. 18:n m:n käyrän alapuolella kulttuurikerros oli jo heikkoa, joskin sitä vielä oli todettavissa 15.88 m:n korkeudella mutta tuskin enää alempana. Alimmat savias-tianpalat tavattiin kaivauksesta II v. 1923 n. 17,85 m:n korkeudesta (8230:72, 73) *(ja v. 1917 n. 16.50 m:n korkeudesta, vrt. 7299:7).*

Suurin piirtein keskittyvät Finnsissä kampakeramiset löydöt ison ja Kiukaisten ryhmän pienen hiekkakuopan ympärille. Huomatta-va on kuitenkin, että Kiukaisten kulttuurin asutus näyttää liikku-neen myös mäen ylemmillä rinteillä. Ison hiekkakuopan länsireunoil-ta on melkoisen ylhäältä eräältä kohden löydetty tämän kulttuurin jäämistöä (8206:18-19).¹⁾

Kampakeramisella ajalla Finnsin harju oli saarena, mutta Kiu-kaisten kulttuurin asutuksen aikana jo mantereeseen kiinnikasvaneena niemekkeenä (vrt. SMYA XXXII:1, kartta taul. XVIII). Vielä kivikauden lopulla on paikalla, joka silloin jatkuvasti sijaitti melkoisen avoimen merenselän rannassa, luulöydöistä päätellen harjoitettu kalas-tusta. Finnsin asuinpaikan tärkein asumuksenjäte, Kiukaisten kult-tuurin aikainen asuⁱⁿkuoppa, edustaa ilmeisesti vasarakirveskulttuu-rilta saatua perintöä, joka, kuten tunnettua, on runsaasti edustet-tuna seudun löydöissä ja jonka vaikutuksia voi huomata myös Finns IV:n keramiikassa. Paikan löytöjen enempi arviointi jätettäköön kui-tenkin tähän. Viitattakoon vain, mitä siitä on edellä tässä kaivaus-kertomuksessa sekä SM 1925, siv. 24 - 27 (kuv. 4-6) ja SMYA XXXVI:1, siv. 55 - 58 sanottu.

---

1) Myöhempiä löytöjä samoilta kohdin 9309:14; sekä myös Finnsin kansaopistossa.

Löytöjä ja löytöpaikkoja Finnsin mäen muilta liepeiltä.

Vanhassa hiekkakuopassa, joka on Finnsin mäen yli Kirkkonummelle ja Turkuun johtavan valtamaantien vasemmalla eli eteläpuolella, lounaisella rinteellä, Finnsistä vajaan 100 m Kirkkonummelle päin, edellämainittujen hiekkakuoppien länsi- tai lounaispuolella ja samalla mäellä, kuin käsitellyt asuinpaikat, on kuopan itäsivussa hajonneen, ilmeisesti kivikautisen tulisijan jäte. Enin osa palaneista kivistä ja noesta on jo vyörynyt kuoppaan. Tarkasteltaessa hiekkakuopan reunoja tulisijan lähistöllä havaittiin joku kvartsi-iskos, ei muuta.

Backisåkerin kivikautiseen asutukseen viittaavista löydöistä samalta mäeltä on tehty selkoa SMYA XXXII:1, s. 47, n:o 177.

V:n 1923 tutkimuksien aikana ostin Kansallismuseoon Finnsin mäen pohjoisreunalta, pienestä hiekkakuopasta läheltä Hemkärrin laitaa löydetyn pohjois-skandinaviaistyyppisen liuskeveitsen tai -tikarin kahvan (8231:1, kuvattuna SM 1925, s. 50, kuv. 19, selostus main. teos, siv. 52 - 53). Kuopas^sa ei, lastoilla sen reunoja tarkastettaessa, havaittu asutuksen jälkiä. Kyseessä on siis irtolöytö. Löytökohdan korkeus on n. 19 m yli meren pinnan.

Finnsin asuinpaikan alapuolelta pellostä on löydetty myös kiviesineitä (7758:4-5, 8028). Ne lienevät aikanaan veteen joutuneita. Tällaisia asuinpaikan "vedenrajan" alapuolelta tavattuja ja - varsinaisten asuinpaikkalöytöjen vastakohtana - tavallisesti ehyitä kiviesineitä tunnetaan muualtakin (esim. Lapua - Hatunluoma, Porvoo - Vävarsbacka). Merkillinen on esine 8028, joka on itävenäläistä, mahdollisesti jo metallikautista tyyppiä, ja toistaiseksi tyyppinsä ainoa edustaja Suomen löydöissä (vrt. SM 1925, s. 26, kuv. 6,0, ja s. 27¹⁾).

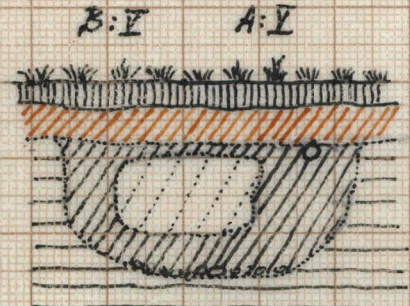
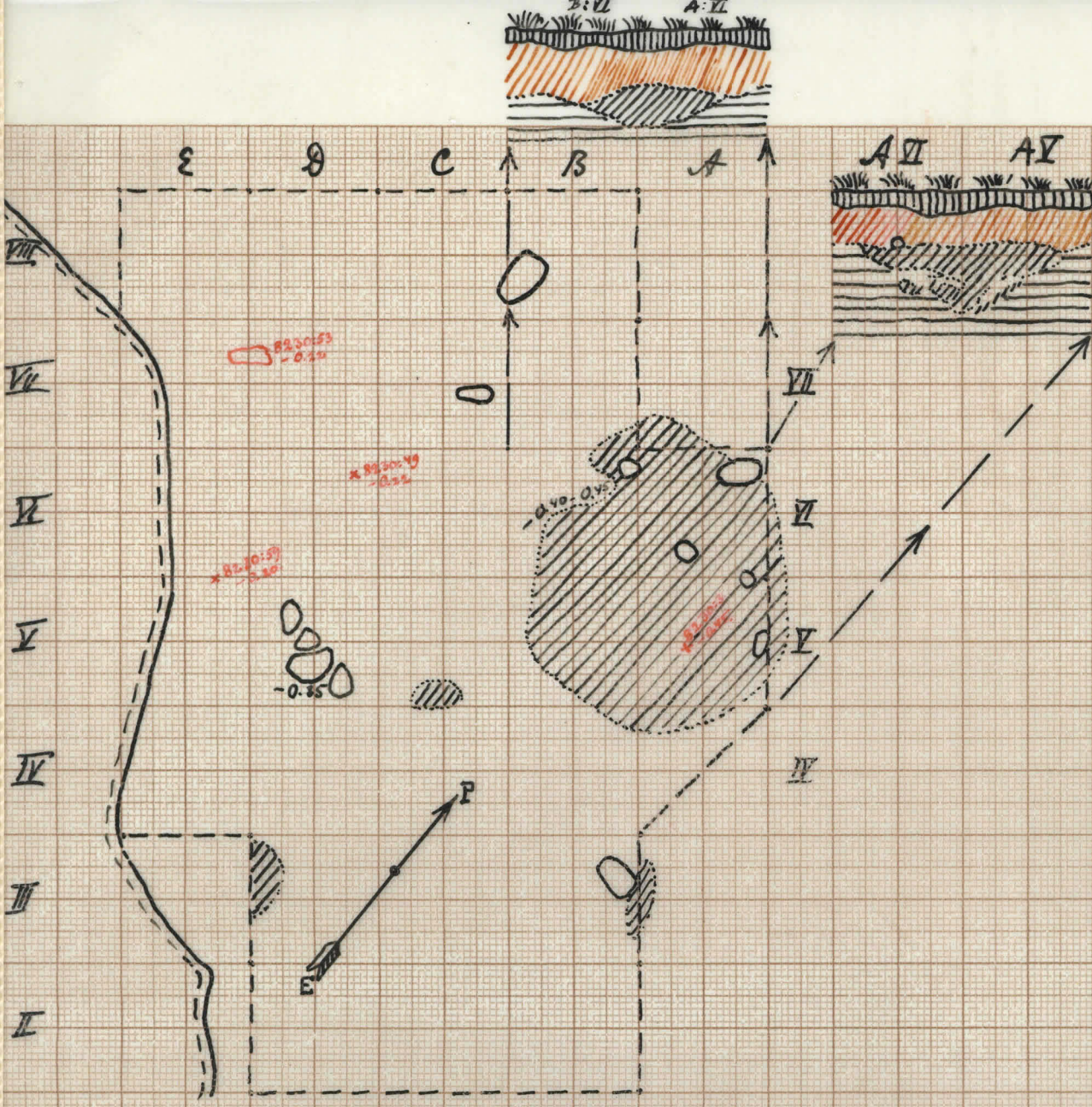
Tutkimukset Finnsissä suoritettiin syyskuun 17 - 20 p. 1923 ja syyskuun 28 p. - lokakuun 3 p. 1924.

Aarne Europaeus.

1) J.K. Myöhemmin on Kansallismuseoon myöty joukko tyypilliseen kampakeramiikkaan ja Uskela-keramiikkaan kuuluvia saviastianpaloja, jotka on ilmoitettu löydetyiksi jostain kankaalta Finnsin kansanopiston takaa (10557:16). Löytökohtaa ei toistaiseksi ole saatu todennetuksi.

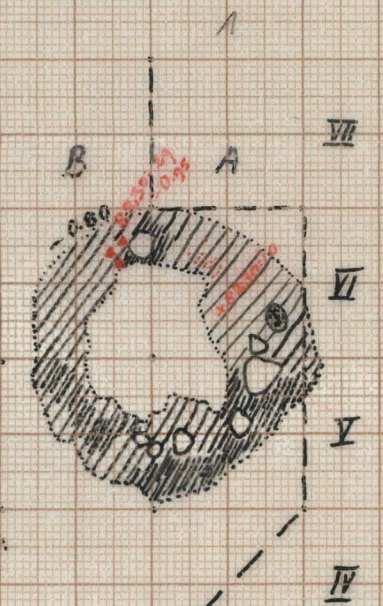
Kartta 2

Espos. Finns. 1923.
 Kaivausalue I. 1/50. 17.9.1923.
 Arne Europaeus

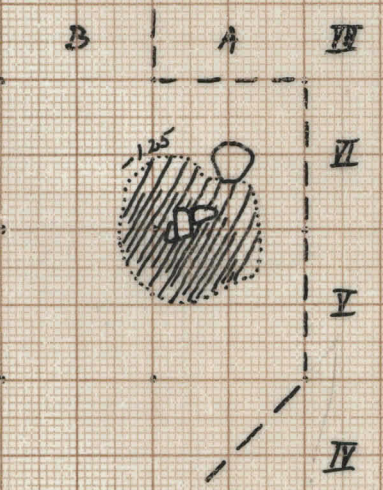

Asuinkeppä A-B:V-VI
 Kaavamaainen profiili
 puuttuva A-B:V ja
 A-B:VI välisivua
 myöten. 1:50.

- Kivi
- Palanut kivi
- ▨ Humuskerros ja lyijyhiekka
- ▨ Kiekkaisen ruskea kult. kerros
- ▨ Ruskeita, multamainen "
- ▨ Vaalea polyjakkiikka
- 0.15 Pyyntymittaja m. pinnasta.
- 0.25
- x Löytöesineitä
- ▲ Terv. Savivastampala löyt.
- Runsaasti pölyn. Levitä
- ▨ Vaalea, lihas pöytäseutuhiikka.

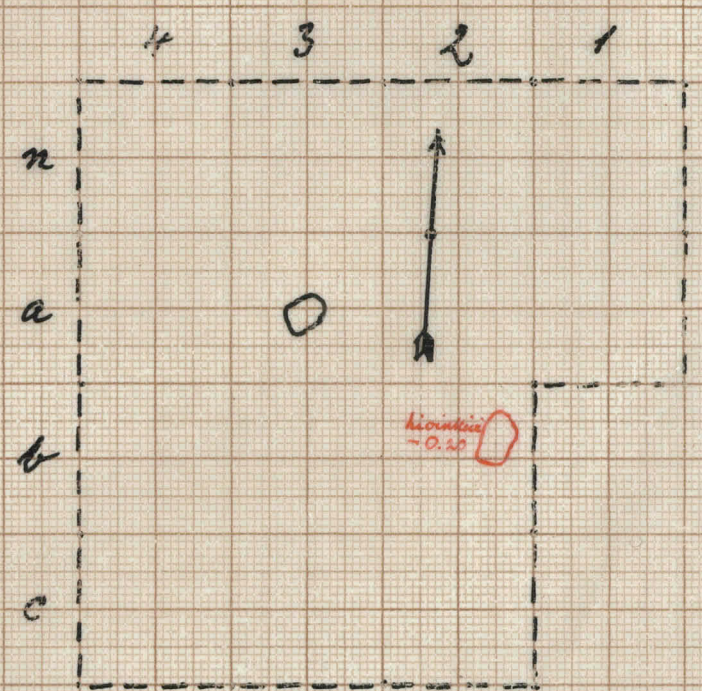

Asuinkeppä A-B:V-VI
 80cm syvästi kaivettuna

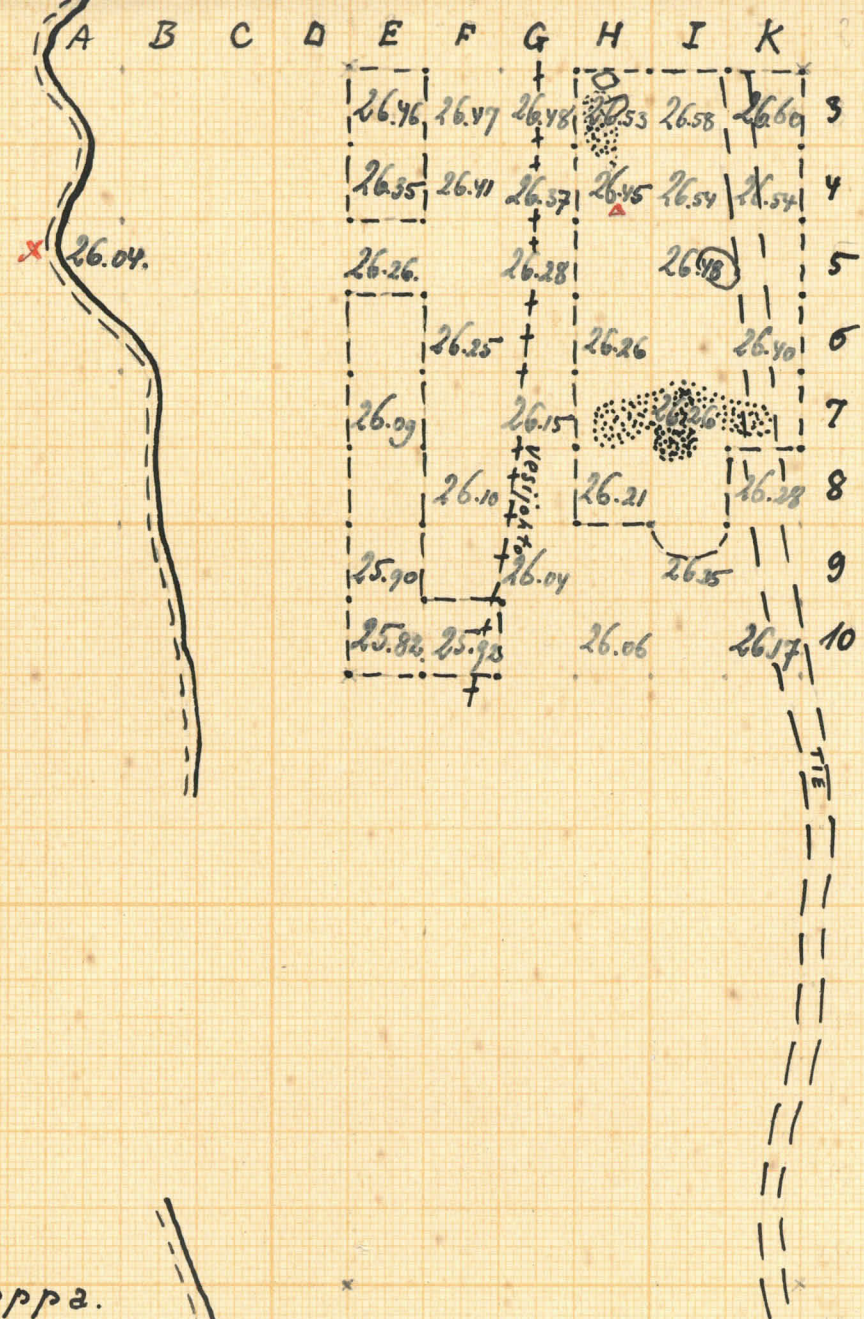

Asuinkeppä A-B:V-VI
 1.25 m syvästi kaivettuna

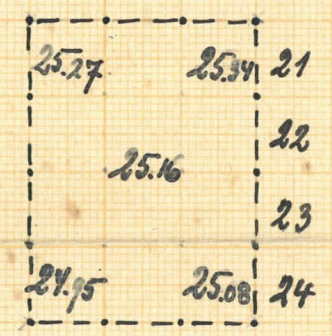
Kaivausalue II. 1:50. AEs 17.9.1923

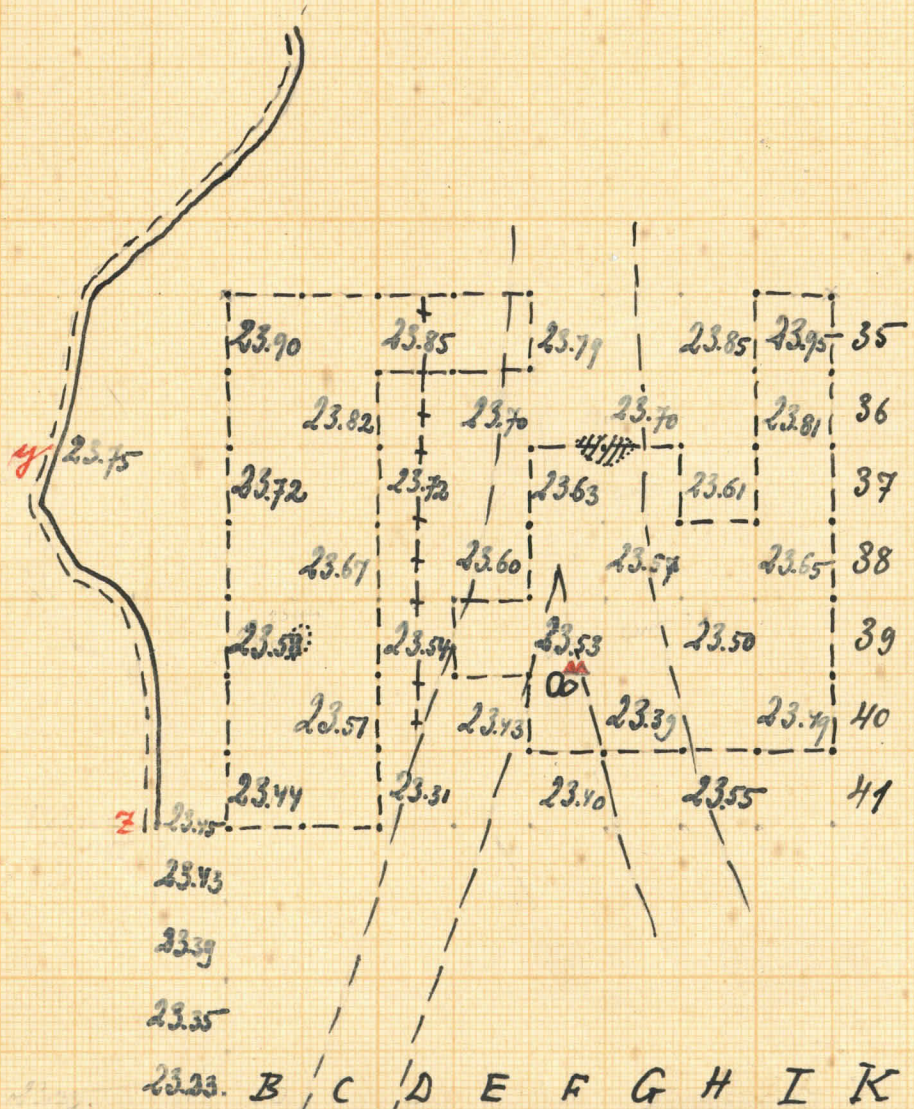
Kartta 3. Espoo. Finns. M
 Kaivusalueet I-III v. 1924
 1:100
 A.M.T. & A.Es.
 Korkeusmitat onapinnalta
 yli N.N:n.

Iso hiekkakuoppa.

24.75 25.08 24

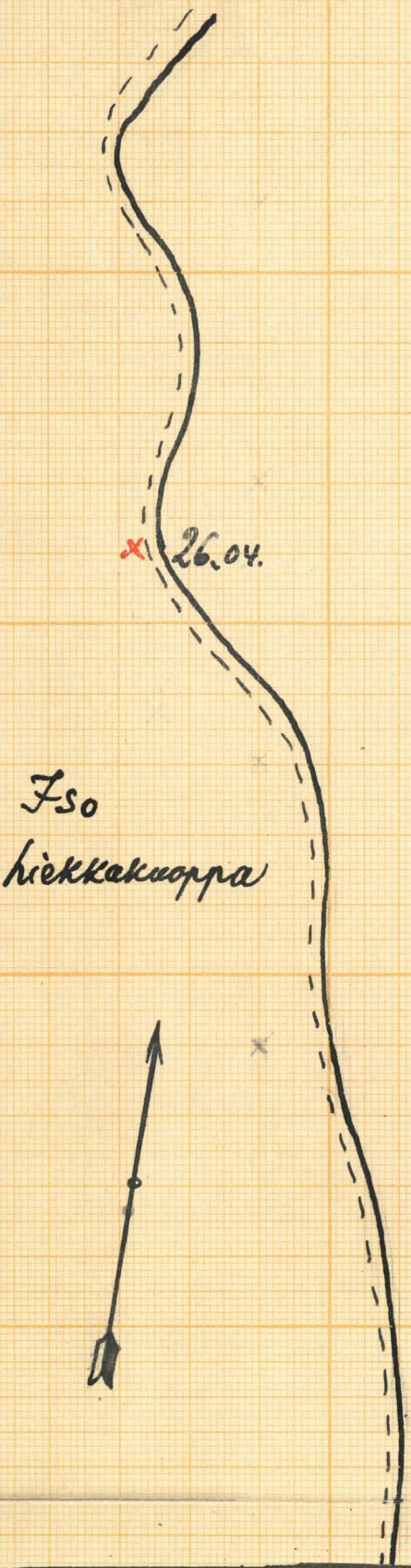

Kartta 4. Espoo. Finns.
Kainausalueet I & II v. 1924

A.M.T. & A.S.

1:50

Alue I: korkeus 25,82 -
26,60 on ylit. Min.

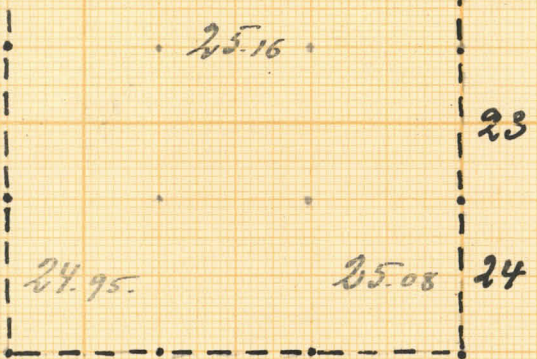
Ε	F	G	H	F	K	
26.46	26.47	26.48	26.57	26.58	26.60	3 3
26.35	26.41	26.37	26.45	26.54	26.54	4 4
26.26		26.28		26.45		5
	26.25	26.15	26.26		26.40	6 6
26.09						7
	26.10		26.21		26.28	8
25.90		26.04		26.25		9
25.82	25.92		26.06		26.17	10

Espoon kartanon vesijoki

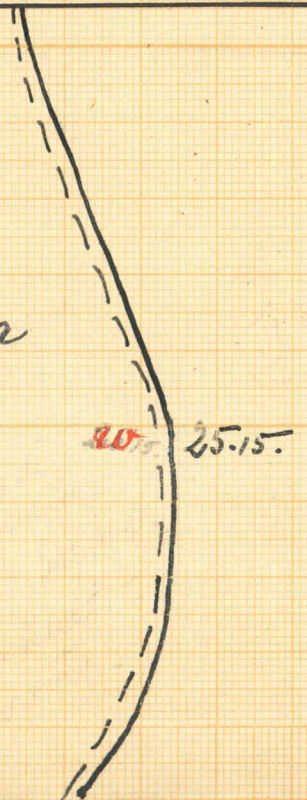

Kainausalue II

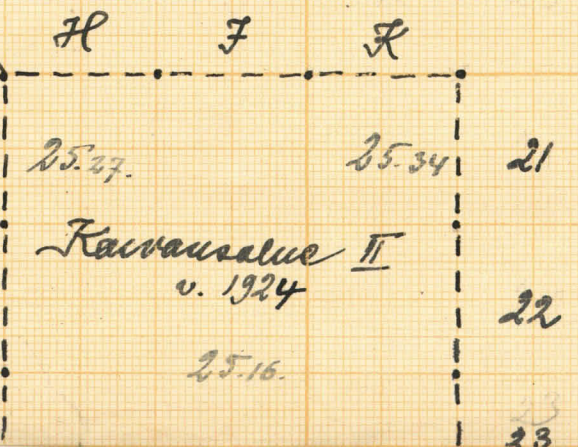
H	F	K
25.27		25.34
		21
		22
	25.16	

*Iso
hiekkakuoppa*

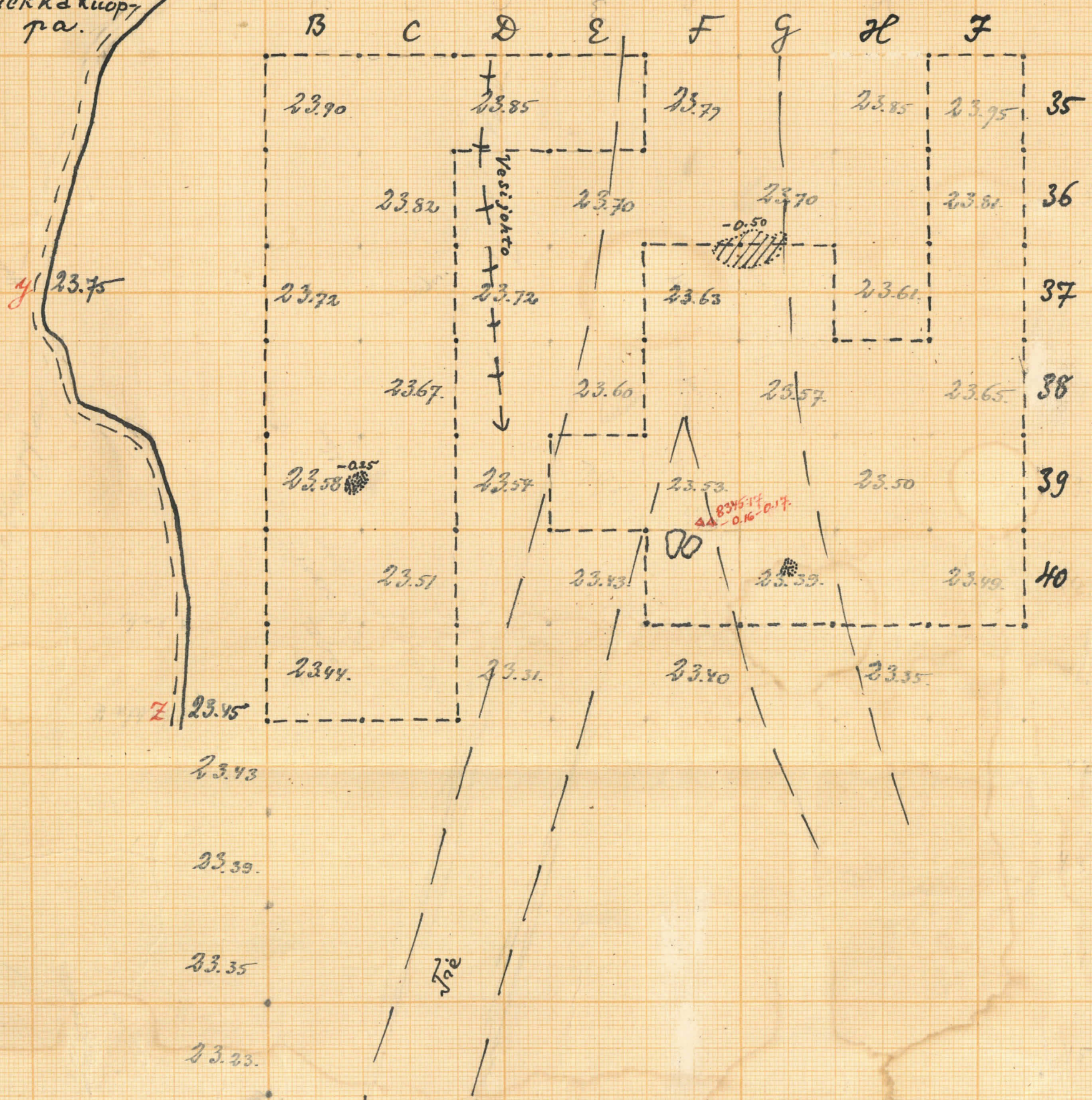
x

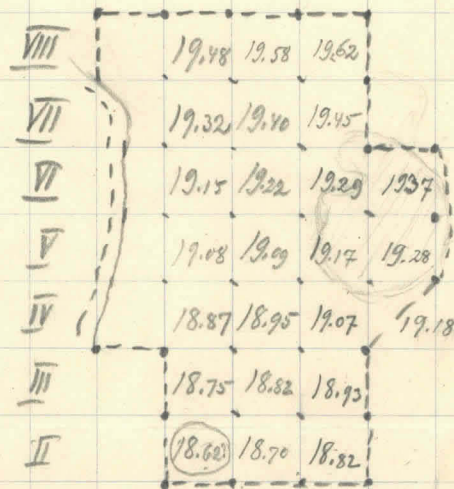
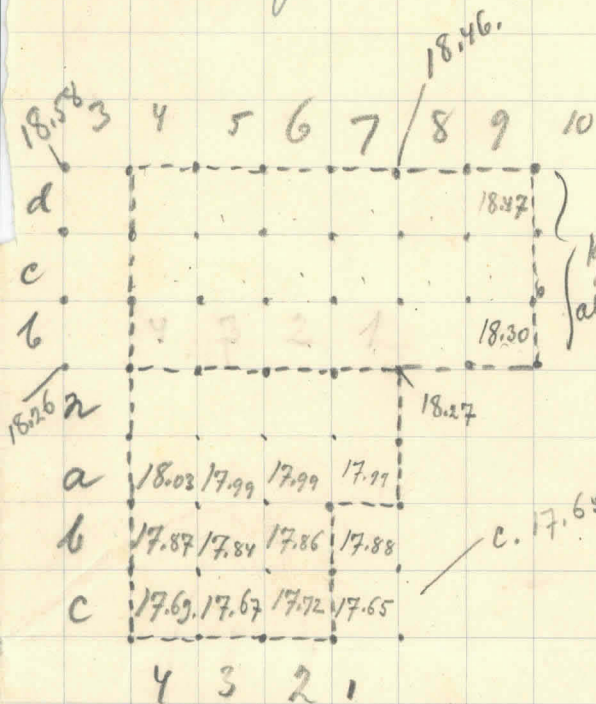

Kartta 5. Espoo. Finns
 Kaivaualue III v. 1924.
 A.M.T. & A.S.
 1:50.

Iso
 hiekkakuoppa.

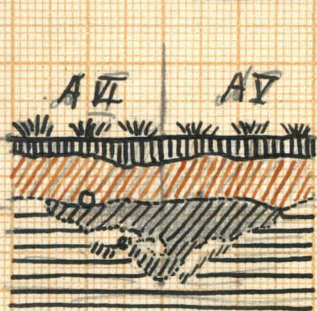
Kartta 7. Espoo Finns.
 Jäinettäkö pultaksi! Ms. 1923-24.

~~17.67-18.27. al. II, 1923.~~
~~18.26-18.50. al. IV, 1924~~

Kavaus I

Konsepte

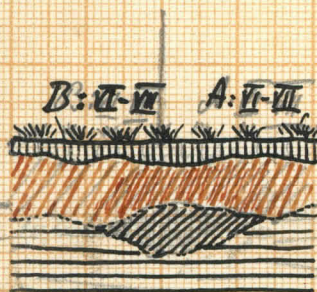

hunnus + leijokkieta

kainon runkka

mullan värinen maan

polygenieta, keros,
wadla, jossa vielä
kairkia; runtuja
ulkoosana, Olypian.
kuopan sijäin.

kuopan sijäin
kainon runkka
mät kairkia
mellanalla.

Esbo, Finns Kaivassatua I
erikoiskarttoja

19/9 1923

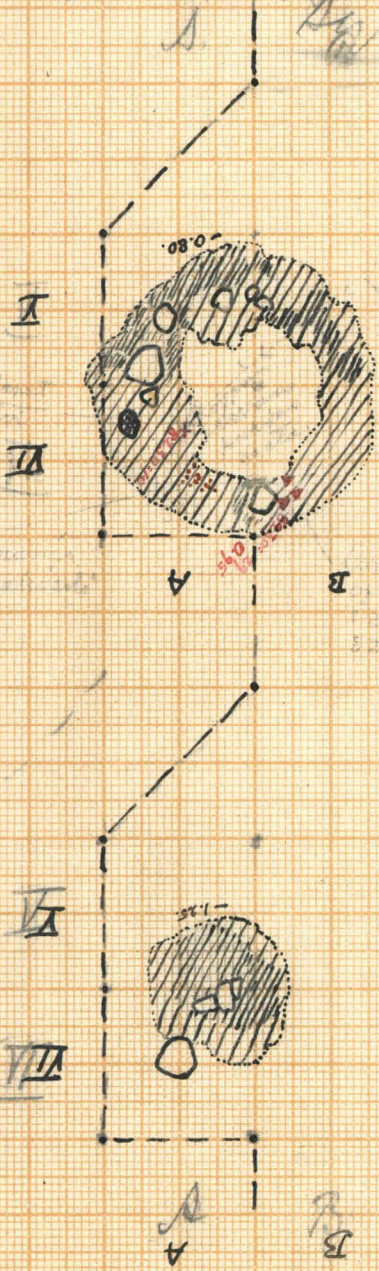
kuopan sijäin

Puolustusministeriön
Mukaan kuopan graafii.

Konzept:

Udsk. Finns I. A B: I-VI
Euklidsk metode. 18/9 1903

Syrene: kerrus

Faint handwritten notes on the right side of the page, including the words "Koncept", "Euklidsk metode", and "Syrene: kerrus". There are also some illegible scribbles and notes at the bottom right.

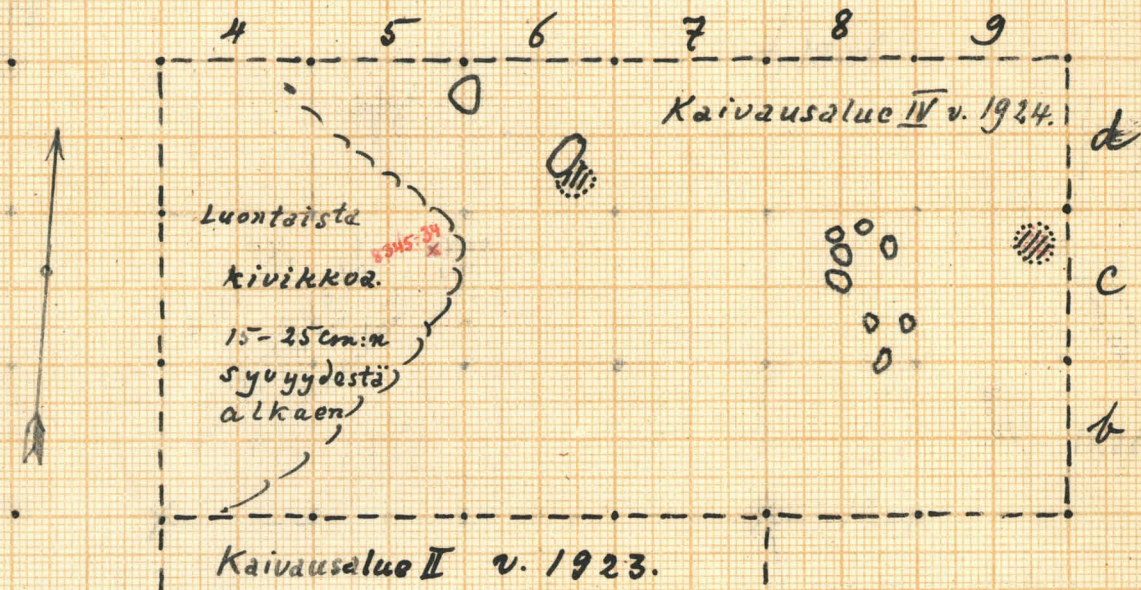

Espoo. Finns.
Kaivausalue IV v. 1924.

1:50

A.M.F. & A.S.

Kartta 6.

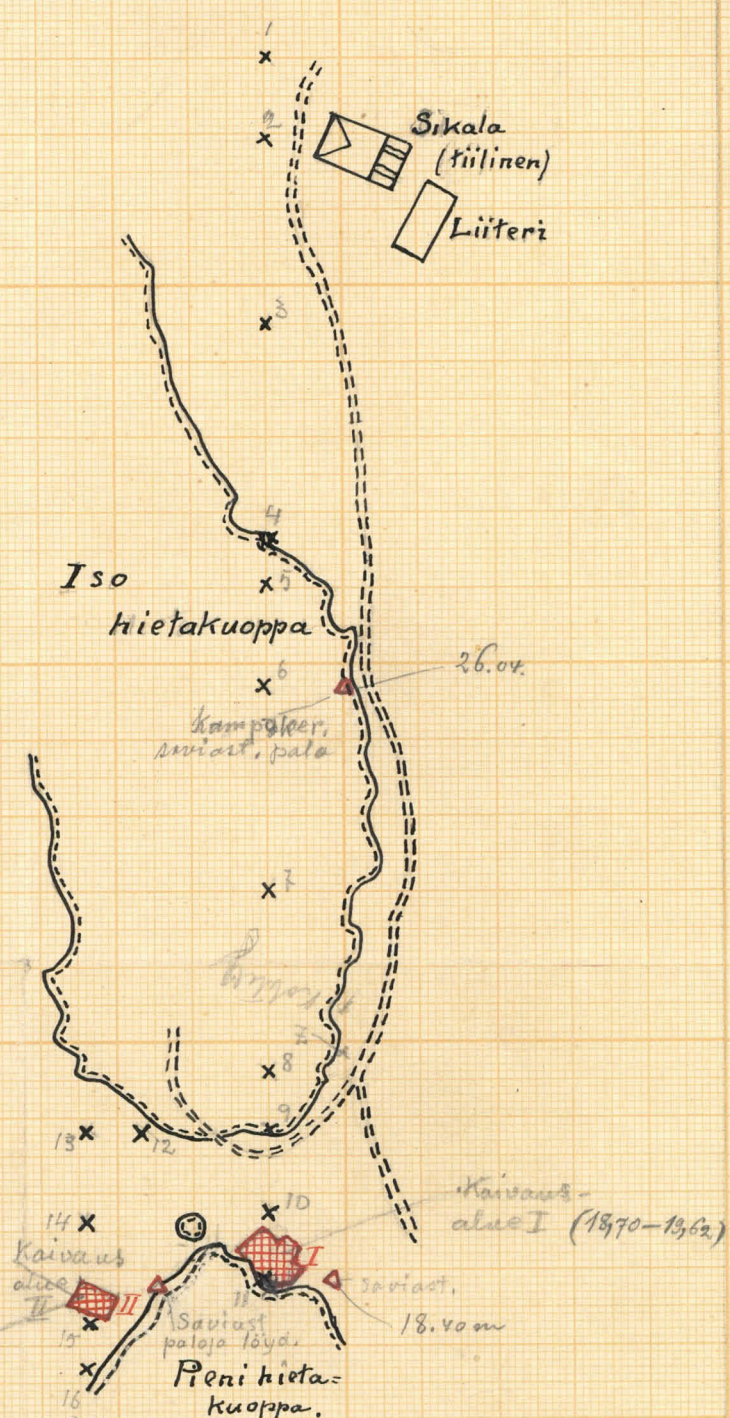

20

25

30

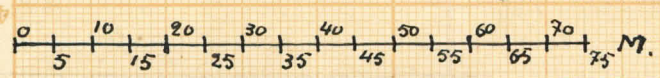
40

Espoo, Finnsin kivikau-
den asuinpaikka.

A. Es. 1923.

Esbo, Finns.
Stenåldersboplats

alimm. kvartsiip.
15.51. huht.

Espoon kartanori pumpuhuoneen kivijalan SW.-nurkan
päällys. 6.76-6.78 (ent.m. 8.48).

Rautatie Hjertboan kan bielhar äiteella Turun (-Kirkkonummi-)
maantie kahdella, riskon päällä 10.17

Kiintopiste (kanto, jossa nauha) 20,91 yf. ± 0.03 m (tarkkas.).

Alin kvartsi-iskoten löytökohda { kuoppa itäpuolella 15.88
Löydötön koekuoppa 15.27. " länsipuolella 15.57.

Korkeusmitat tarkkavaraukseen 0-pisteeseen.

Handwritten scribbles at the top of the page.

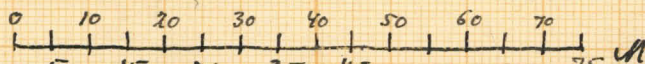
Esbo, Finns.
A. europaeus 1919 1923.
 1mm = 1m

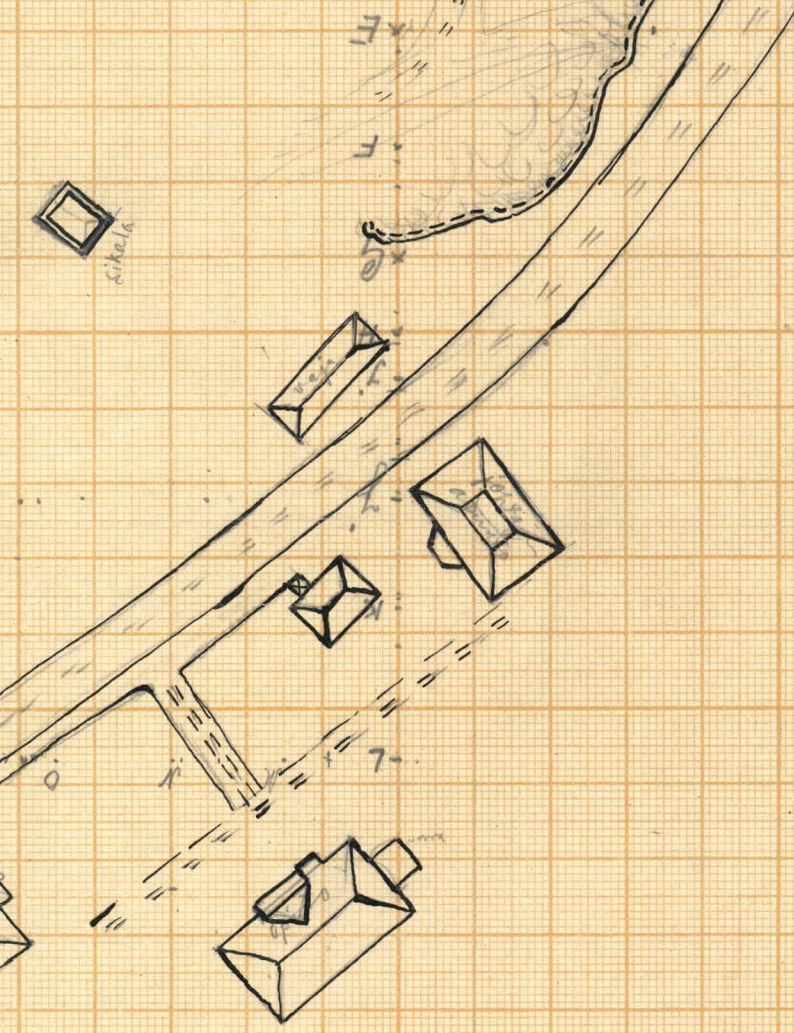
Esbo, Finnsin kivikauden
 asuinpaikka.

Mrs. 1923.
 Esbo, Finns.

Stenåldersboplats

1.0
1.70

7.00

4 + 10.65

10.5
8

30

32.0

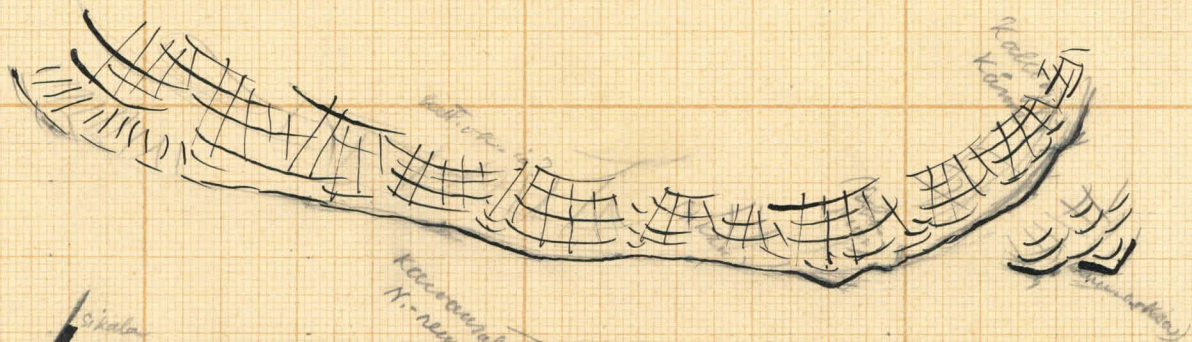
Sopas Friis, last 1924

1 mm = 100 m

Dec. 1924.

0 10 20 30 40 50

Kallio

Skala

Kuusvaara II
N.-reuna!

I x 5

F x 61 (p. II Väinömaa?)

F x 4

III (M. väinömaa)

x 28

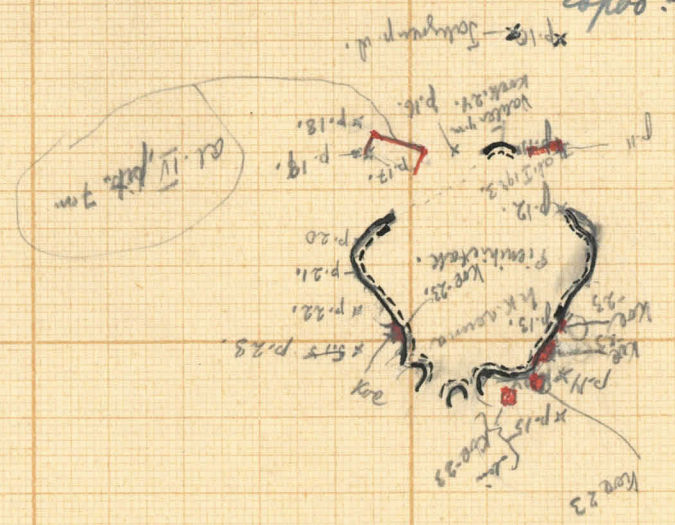
* p. 10.

* Jalkavaara p. 10.

Ho ni etabuotta.

Espoo - Finns.

Ar. 1924.
Mennan tieltä-
kuopan kauras-
alueet w. 1923-24

Pieni hiekkakuoppa!

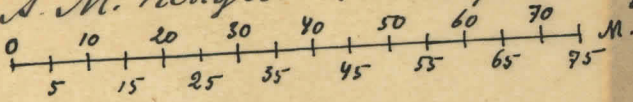
Kartta 1.

Espoo, Mankby

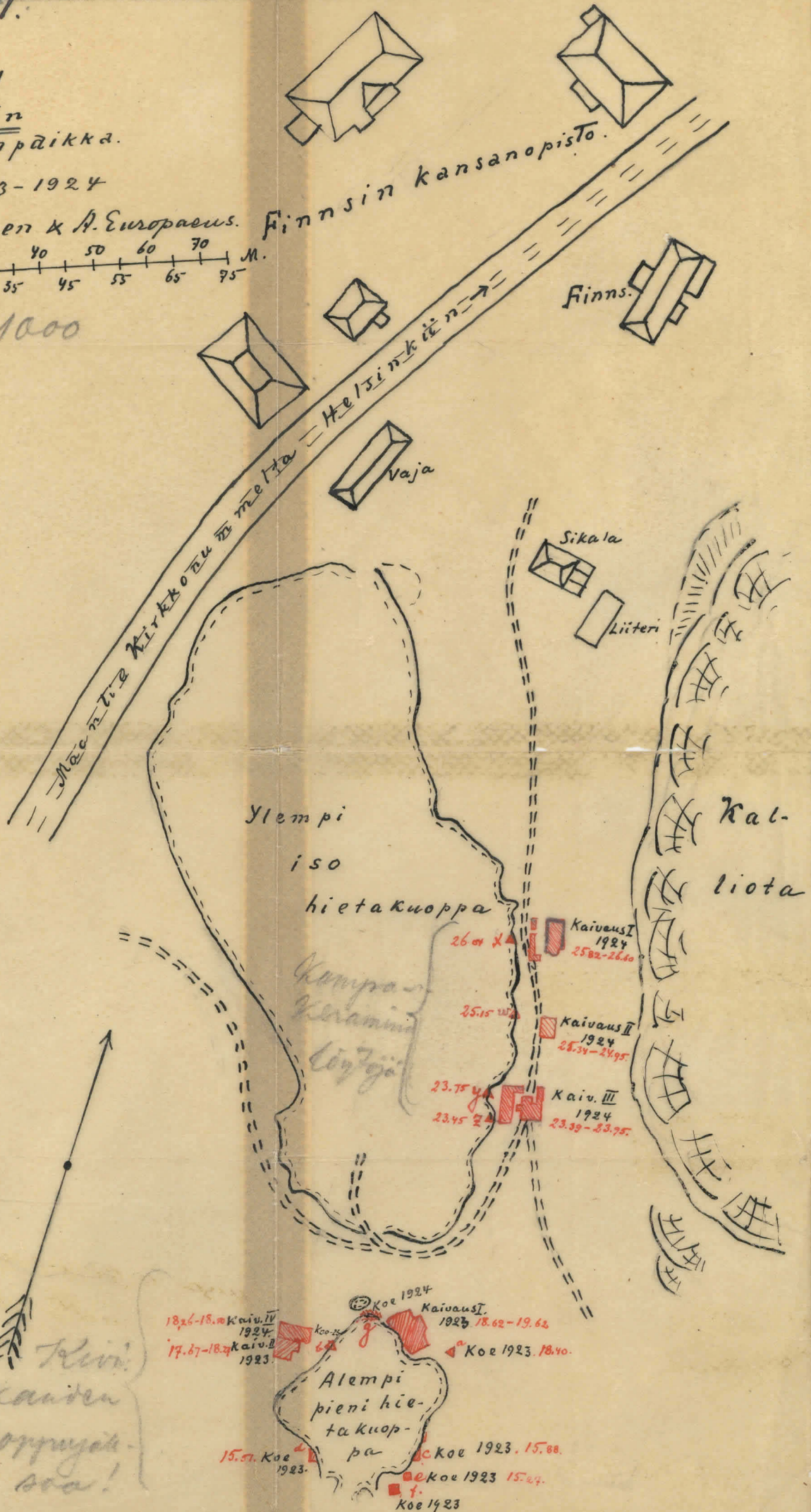
Finns'in
Kivikaut. asuinpaikka.

Kart. v. 1923-1924

A. M. Tallgren & H. Europaeus.

1:1000

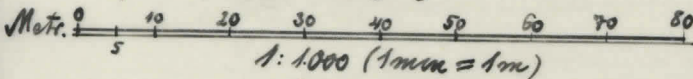

Kartta 1.

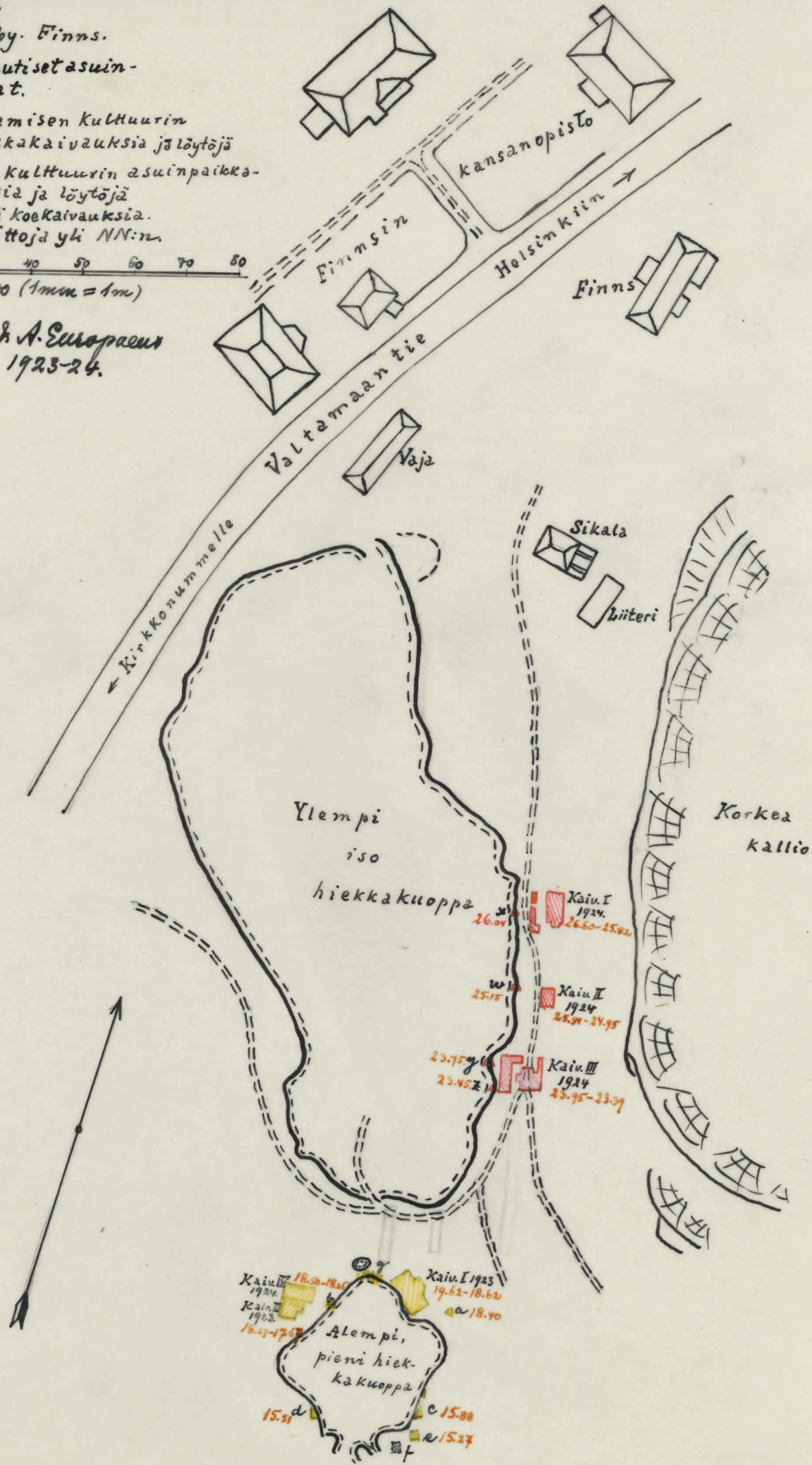
Espoo. Mankby. Finns.

Finnsin kivikautiset asuinpaikat.

- ▲ Kampakeramisen kulttuurin asuinpaikkakaivauksia ja löytöjä
- ▲ Kiukaisten kulttuurin asuinpaikkakaivauksia ja löytöjä
- Löydettömiä koekaivauksia.
- ▲ 266-1527 Korkeusmittoja yli NN:n.

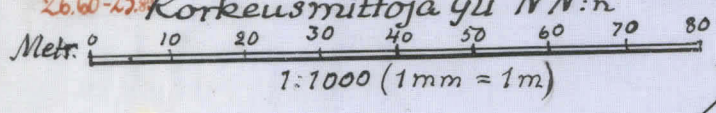
A. M. Tallgren & A. Europaeus
1923-24.

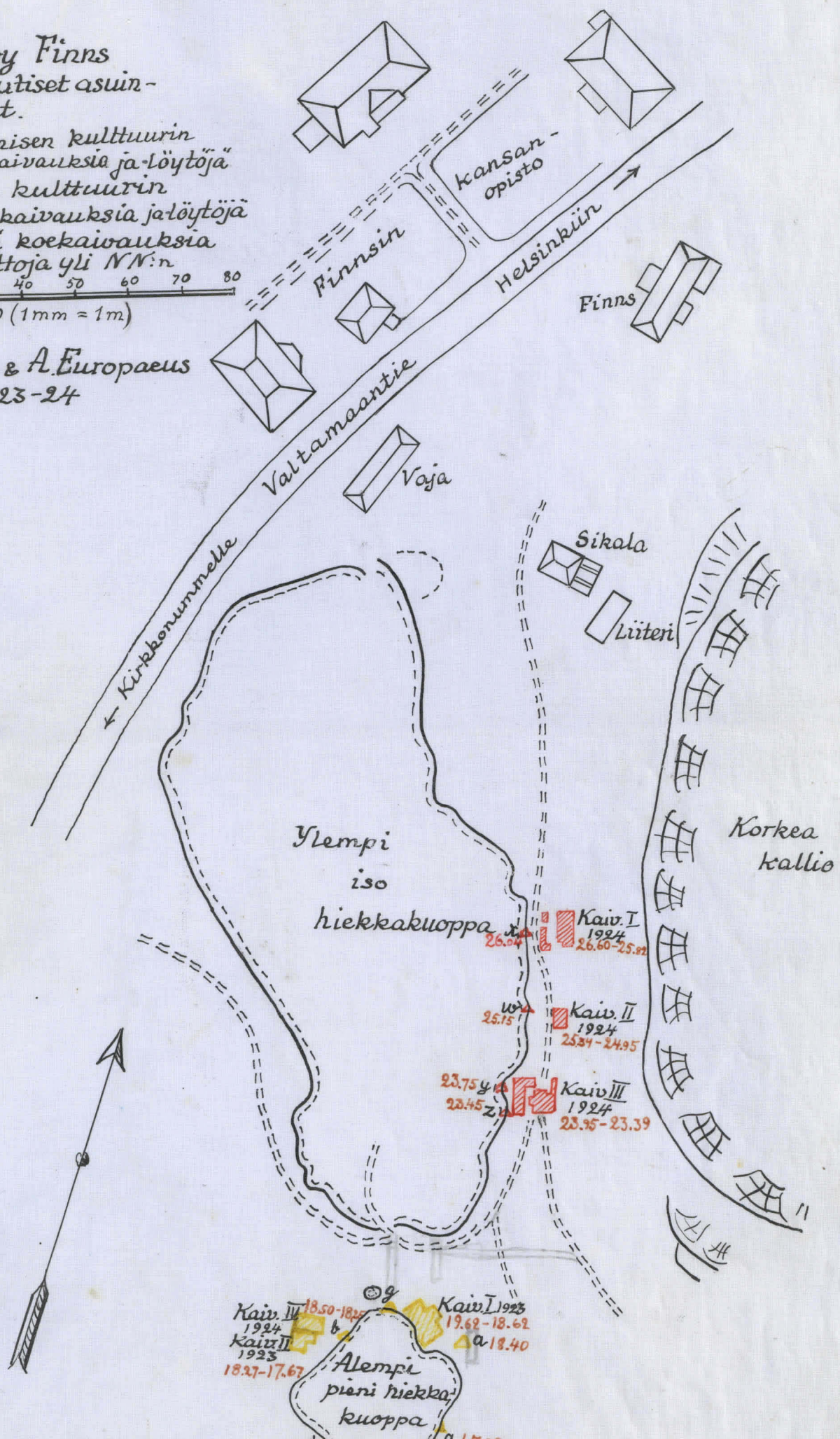
Kartta 1.

Espoo Mankby Finns Finnsin kivikautiset asuin- paikat.

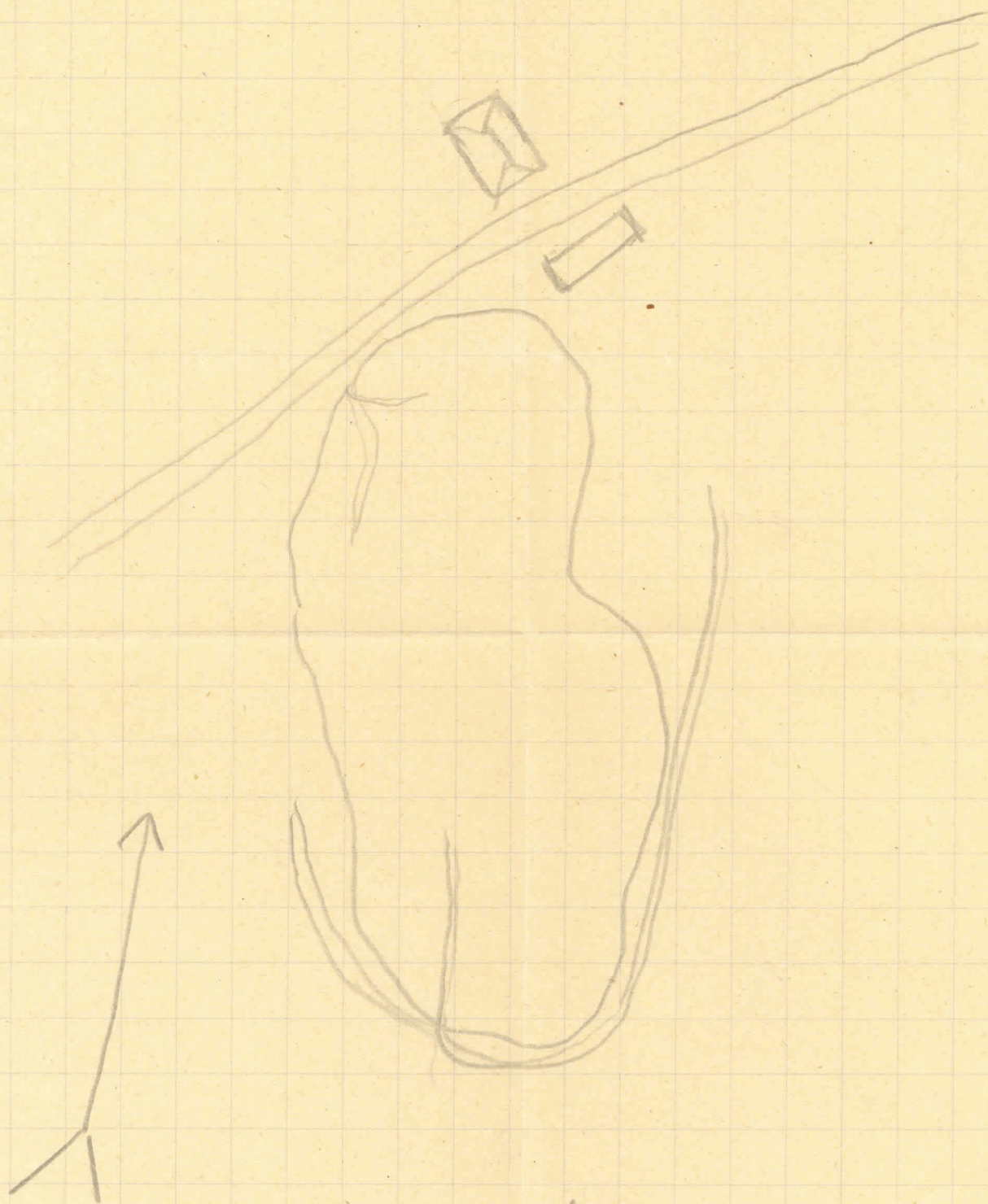
- ▲ Kampakeramisen kulttuurin asuinpaikkakaivauksia ja löytöjä
  - ▲ Kiukaisten kulttuurin asuinpaikkakaivauksia ja löytöjä
  - Löydöttömiä koekaivauksia
- 26.60-25.87 Korkeusmittoja yli NN:n

A. M. Tallgren & A. Europaeus
1923-24

Kaiv. I 1924 26.60-25.87
Kaiv. II 1924 25.34-24.95
Kaiv. III 1924 23.95-23.39
Kaiv. I 1923 19.62-18.62
Kaiv. II 1923 18.50-18.25
Kaiv. III 1923 18.27-17.67
Alempi pieni hiekkakuoppa c 15.88
a 18.40

Phala: 1 ruta 10 mm

Espoo, Finns

7758:4 - 5.

4) Lattea tasatalta, lähinnä Kiukaisten tyyppiä.

5) Kiilleliuskekovasin, toisesta päästä terävä.

Löyt. Espoon kartanon muonamies Gustaf Eriksson kes. 1920 Mankbyn kylästä, perunamaasta, joka on Finnsin kansanopiston eteläpuolella olevien, asuinpaikkalöydöistään mainittavien hieta-kuoppien ala- eli eteläpuolella sekä Espoon kartanon pumppuhuoneen yläpuolella. (1920).

Espoo, Finns.

8028, Bryne av röd kvartsit, med ett litet hål i mitten. H. av arbetaren Lennart Franck (bor i Esbogård) på Esbogårds mark, i Mankåkern, 5 á 6 tegar från Esbogårds pumphus åt Finns sandgrop till, nedanom Finns stenåldersboplats, på det ställe, där backen börjar höja sig från ängen. Stenyxor fr. ungef. samma ställe (7758: 4 - 5). Diar. 19/5 1922.

Esbo.
A. S. 1917.

f. 5178

Esbo, Ny Finns. Eläinpää-areen (K. M.
l. 2611) löytöpaikka kaakosta päin va-
lokuvattuna. Mies seisoo löytökohdalla
(suunnilleen: vasemmalla talon saunasta).
Oikealla Ny Finnsin talo, laakson poljossa
m. m. pensaiden kohdalla, virtaa Ny-Finnsbäck:
niminen joki. foto: A. Europæus 1917.

= K. 1.6.

Espos, Finns, Suppl. 1924.

6084

Kuva 2. Finnsin iso hiekkakuoppa jylhispäästä
etelään päin. Vas. etualalla tyypillisen kampa-keramiikan
löytökäntä, oikealla alhaalla, moreen kuuoi-
metsän takana kaivon sane I (Kiukkisten kera-
miikka). Valok. S. Europaeus 20/9 1923 (Sateella).

~~Alkuperäinen~~

~~Stipittu hiekkakuoppa~~

6085

Kuva 3. Finnsin ison hiekkakuopan i-
tälaita kuopan länsilaidalta jalks.
luoteis kaakkoisessa suunnassa kurat-
tuna; x tyypillisen kampa-keramiikan löy-
tökäntä. Huom. Kallion suojaama asema.
Valok. S. Europaeus 20/9 1923 (Sateella)

Esbo.

As. 1917.

0.5176

Esbo, Finnsia kivikautinen asuinpaikka, valokuvattuna Esboon lahden polvijokana olevalla merenrantaaniityltä, etelästä päin. Sen oikealla puolella olevasta kalliosta oikealle on metsän takana Backisäker, niinikään kivikautinen löytöpaikka (v). Tävan vasemman reunan ulkopuolella tulevat Ny-Finnsin tasankoon johtava nälkä ja Åbergin huila, jonka luota on myös löydetty kivikautisen asutuksen jäännöksiä. Foto: As. 1917.

5177

Esbo, Finnsia kivikautinen asuinpaikka; valokuva otettu mäeltä, Nieltä-Kuopan reunasta Esboon lahdelle suunnassa NNE - SW. Foto: As. 1917

ku. 6219-6220.
Kuva 1. Espoo, Finns. Panoramakuva Finnsin kirkkautisesta asuinpaikasta,
asuinpaikan itäpuolella olevalta kalliolta (vrt. kuv. 3) jaksentkin lounaaseen.
V:n 1924 kaivausalue I (Tynpillistä-kampakeramiikkaa) näkyy oikeanpuolisessa ku-
vassa alhaalla etu-alalla (merk. I). V:n 1923 kaivausalueet ovat vas. puolisessa
kuvassa näkyvässä kuoosikossa. Taustalla Espoon lahti.

Valok. Nikon päivänä 29. 9. 1924 Same Europaeus.

Esrao. Finns.
Nos. 1917, 1923-1924.

len. 5176.

Esraon Finnsin kivikautinen asuinpaikka, Feläitar
joain, Esraonlahden rantaniityltä nähtynä (vrt.
S.M.Y.A. XXXII: 1, s. 46 ja seur.). Metsäaitakana oikealla
Baikisäkerin asuinpaikka.

Valok. Arne Eurosaari 1917.